BOURDIEU OG PROFESJONSFORSKNING

Universitetet i Bergen, Institutt for samfunnsmedisinske fag, Seksjon for sykepleievitenskap arrangerer i uke 43 2006 kurs med utgangspunkt i Pierre Bourdieu`s tenkning med internasjonalt anerkjente forskere fra Sverige, Danmark og Frankrike. Presentasjon av foreleserne finnes bak i programmet.
Kurset er beregnet for ph.d.studenter, men vil også være åpent for andre interesserte.
Kurset gir 4 studiepoeng.
Det er påmelding til kurset, skriv også gateadresse. Påmelding innen 1. oktober til:
elin.hoshovde@isf.uib.no

Sted: Lungegården auditorium
Institutt for samfunnsmedisinske fag
Kalfarveien 31
5018 Bergen

Program …… s. 2-3
Presentasjon av foreleserne s. 3-8

VELKOMMEN

Bergen i august 2006
Hilsen fra oss i arrangementskomiteen
Jeanne Boge, Frode Jacobsen og Kari Martinsen

PROGRAM

Tirsdag 24. oktober kl.10 - 15:

Forelesninger om Bourdieu:

Kl. 10-12: Staf Callewaert: ”Introduksjon til Bourdieu – hans liv og tenkning”.

Diskusjon.

Kl. 12-13: Lunsj

Kl. 13-15: Staf Callewaert: ”Empiri, teori og metode i La Misere du monde i relasjon til trenden om livshistorisk metode i sosialvitenskapene”.

Diskusjon.

Onsdag 25. oktober kl. 10 - 14:

Forelesning om Bourdieu i sykepleien:

Kl. 10-12: Karin Anna Petersen: ”Sykepleie – et selvstendig fag? Teorier i, for og om sykepleie”.

Kl. 12-13: Lunsj

Kl. 13-14: Diskusjon

Om kvelden: samtale og omvisning ved Bergen Diakonissehjem for våre gjester.

Torsdag 26. oktober: kl. 10-15:

Forelesning om hjemmesykepleie og å dø i eget hjem:

Kl. 10-12:Lizbeth Engstrøm: ”Å komme inn i entreen”.

Diskusjon.

Kl. 12-13: Lunsj.

Forelesning:

Kl. 13-15: Inger Callewaert: ”Behandling og omvårdnaden i Ki-Yang Yang bevegelsen hos Balanta i Guinea-Bissau”.

Diskusjon.

Felles middag om kvelden.

Fredag 27. oktober kl.10-15 (engelsk-språklig dag):

Forelesning:

Kl. 10-12: Franck Poupeau: ”From geographical space to social space: beyond realistic and constructivist interpretation of Bourdieu`s sociology”

Kl. 12-13: Lunsj.

Kl. 13-15: Diskusjon. Staf Callewaert er spesielt invitert til å kommentere, deretter oss andre.

Felles middag om kvelden.

Det er tatt kontakt med antropologimiljøet ved Mari Bente Bringslid. Miljøet derfra er spesielt invitert til å være med oss.

Presentasjon av foreleserne

Staf Callewaert

Staf Callewaert er professor emeritus fra 2002, etter mer enn 22 år som professor i pedagogikk på Københavns Universitet, Institut for pedagogikk, filosofi og retorikk. Det er ikke for meget å si at Callewaert er en av de få universitært lærde, språkmektig og med dyptpløyende kunnskaper innenfor teologi, filosofi, antropologi, sosiologi, pedagogikk. Han er av de fremste Bourdieu-fortolkere, ja en taler til og med om ”Callewaerts egen Bourdieufortolking”.

Callewaerts vitenskapelige karriere begynte som dominkanerbroder hvor han studerte teologi og filosofi ved Dominikanernes teologiske fakultet i Leuven i Belgia, der han også ble dosent i etikk. Han arbeidet blant innvandrere i Paris i årene før 1968, doktorerte i sosiologi ved Sociologiska Institutionen, Lunds Universitet, ble så professor i pedagogisk psykologi ved

Aalborg Universitetscenter, og endelig kom han i 1980 til Københavns Universitet som professor i pedagogikk. Callewaert har arbeidet med rådgivning og forskerutdannelse om skolespørsmål i Guinea-Bissau, Tanzania, Mozambique og Namibia. En rekke danske sykepleiere har fullført sitt ph.d.-studium under hans lærestol ved Københavns Universitet, ikke minst i forbindelse med at Callewaert var programleder for det tverrvitenskapelig orienterte Bourdieu-programmet ved det Humanistiske Fakultet ved Københavns Universitet som han bygget opp i samarbeid med bl.a. Karin Anna Petersen (se nedenfor). Siden 1994 har arbeidet som utgår fra dette program hatt en form av et fast ph.d.-seminar innen for hvilket det er utført og utføres forskjellige empirisk baserte prosjekter. Bourdieus verker utgjør et sentralt element i arbeidet, der studentene tilegner seg en kritisk refleksiv tilgang til både teoretiske og empiriske spørsmål. Callewaert har også vært aktiv i oppbyggingen av og i veiledningen av ph.d.-studenter innenfor det forskerutdannelsesinitiativ som er et samarbeid mellom Viborg Amt, Sygeplejeskolen, Viborg-seminariet, Københavns Universitet og Deakin University i Australia. Dette har intensivert samarbeidet med Karin Anna Petersen, som han også har fortsatt ved Uppsala Universitet hvor Callewaert de siste årene har undervist sykepleiere og ph.d.-studenter i utdannelsessosiologi.
Callewaert har betydd og betyr mye for især dansk og svensk sykepleie, alltid brennende engasjert – nå sist i evidensdiskusjonen der han har bidradd med en tankevekkende artikkel i siste nummer av Fasid. Akademiske Sygeplejersker, juli 2006: ”Evidens”, s.10-14.
På ulike språk har Staf Callewaert utgitt et utall av bøker og artikler. Noen få nevnes her, og leseren kan gjennom disse tekster få overblikk over Callewaerts forfatterskap og bli kjent med forfatteren til tekstene gjennom flere intervjuer. I forbindelse med at Callewaert i 2002 blir professor emeritus ble det utgitt en bok med flere intervjuer med Callewaert og med en samlet bibliografi over Callewaerts samlede skriftlige produksjon. Vi får et levende bilde av personen og de mange forskningsmiljøer han er skapende innenfor. Boken er redigert av Karin Anna Petersen og Morten Nørhom*: Callewaert. Videnskab og engagement*. Viborg: Forlaget PUC, 2002.
I forbindelse med at Callewaert ble æresdoktor ved Uppsala Universitet utkom så vel hans emeritus- som hedersdoktorforelesning. Disse finnes elektronisk i ESEP-rapportserie på Uppsala Universitet (www.ped.uu.se.se Forskningsgruppen Ethos in Society, Education an Practices, rapport nr.1: findes som pdf-fil). De er siden utkommet i bokform, Callewaert, S.: *Til kritikken af den pædagogiske teori.* Viborg: Forlaget PUC, 2006.
Andre tekster:

Callewaert, S.: *Kultur, pædagogik og videnskab. Om Pierre Bourdieus habitusbegreb og praktikteori.* København: Akademisk forlag, 1992.
Callewaert, S.: *Fra Bourdieus og Foucaults verden*. København: Akademisk forlag, 2003. Det er en bok der franske tekster diskuteres i forhold til empiri fra medisn, sykepleie, lærergjerning, curriculum- og profesjonsforskning og sosialvitenskapelig metodologi. Staf Callewaert skriver i bokens forord: ”Denne bog italesætter ikke en ide hos en forfatter --- men den italesætter et kollektivt arbejdsmiljø som har fungeret over længere tid. --- Samarbejdet omkring denne bog har mindet mig om at som så meget andet, har også arbejdet med denne bog ikke været mit, men et kolektivt arbejde – selv om man ikke længere må andvende sådanne ord. Jeg er uendeligt taknemlig for den personlige og faglige støtte og for den højt kvalificerede videnskabelige medvirken af alle” (s.7, s.8).
Slik kan et universitet fungere på sitt beste!

Karin Anna Petersen

Karin Anna Petersen er dansk statsborger og sykepleier, men har bodd og arbeidet i Uppsala siden 2000. Hun er for tiden dosent ved Pedagogiska Institutionen ved Uppsala Universitet der hun også i lang tid har vært studierektor. Petersen har en omfattende vitenskapelig produksjon innenfor sykepleie- og omsorgsområdet som er både original og nyskapende, hun ansees å være en av de fremste Bourdieu-fortolkere innenfor nordisk samfunns- og helsevitenskap.
Karin Anna Petersen ble i 1992 magister i pedagogikk ved Københavns Universitet på avhandlingen *”Den praktiske erkendelse. Forholdet mellem teori og praksis i sygeplejen og sygeplejerskeuddannelsen”*. I 1999 tok hun ph.d.-graden på avhandlingen ”*Sygeplejevidenskab – myte eller virkelighed?* ved Århus Universitet, Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet.
Petersen hav vært ansatt ved det nåværende Institut for sygeplejevidenskap ved Århus Universitet og har i perioden 1999-2002 vært ekstern lektor ved forskerutdanningen ved Institut for Filosofi, Pædagogik og Retorikk ved Københavns Universitet, innenfor rammen av det av professor Staf Callewaert ledede Bourdieuprogram. Hun har vært drivkraften bak og en av lederne av det forskningsnettverk innenfor omsorgs- og pedagogisk forskning som i slutten av 1990-årene ble bygget opp i Viborg som et samarbeidsprosjekt mellom amtet, sykepleieskolen, Viborg-seminariet, Københavns Universitet og School of Nursing, Deakin University, Melbourne, Australia. Her har Petersen vært, og er, engasjert i master- og ph.d.-veiledning og i å utvikle

forskerutdanning og forskning innefor det vårdpedagogiske området. Fra 2001 har hun vært deltids ansatt professor ved Deakin University. Petersen har også mange års klinisk erfaring som sykepleier i flere land, blant annet fra Saudi-Arabien.

Karin Anna Petersens forskningsområder er innenfor pedagogikk og sykepleie- og omsorgsforskning, der hun særlig har beskjeftiget seg med studier av kunnskapsformer, kunnskapstradisjoner og vitenskapsteoretiske/- sosiologiske diskusjoner av profesjonsutdanninger og deres yrkespraksiser. Hvordan begrepene teori og praksis er benyttet innenfor disse har Petersen i særlig grad kritisk analysert og drøftet, ikke minst med tenkere innenfor den franske epistemologitradisjonen, der hun spesielt har arbeidet med Pierre Bourdieus samlede tekstkorpus. Petersen er en av de få som også behersker tenkningen bak Bourdieus meget arbeidskrevende korrespondensanalyser, og har i den forbindelse opparbeidet et nært samarbeid med statistikere. Hun behersker og bruker i sin forskning også beskrivende statistikk (frekvenstabeller), observasjonsstudier, intervju og livshistorier. Det vil si at hun metodisk arbeider både kvantitativt og kvalitativt. Denne måten å arbeide på viser seg i Karin Anna Petersens tidligere nevnte ph.d.avhandling fra 1999 Sygeplejevidenskab – myte eller vikrelighed? Empirien – spørreskjemaundersøkelse til danske sykepleiere, analyse av samtlige ph.d.-avhandlinger og hovedfagsoppgaver til da, samt en historiografisk gjennomgang av fremveksten av det akademiske sykepleiefelt i Danmark de siste 20 år, analyseres ved hjelp av Bourdieus teori og begrepfelt og med bruk av korrespondensanalyse.

Petersen har i flere publikasjoner også arbeidet med Bourdieus habitus- og praktikteori i forhold til sykepleien.

Karin Anna Petersen har en omfattende forskningsproduksjon, hvorav noen av de siste tekstene kan nevnes. Hun har redigert og selv skrevet artikler i bøkene *Praktikteori i sundhedsvidenskab* (1995), Akademisk forlag og *Praktikker i erhverv og uddannelse* (2001), Akademisk forlag, sammen med Staf Callewaert, Martin Munk, Morten Nørholm: *Pierre Bourieu. Centrale tekster inden for sociologi og kulturteori* (1994), sammen med Staf Callewaert, Sverker Lindblad m.fl. *The network Society and The Demand of Educational Changes* (2003), Uppsala Reports on Education, sammen med Morten Nørholm m.fl. *Callewaert, Videnskab og Engasjement* (2002), Forlaget PUC og redigert Staf Callewaerts seneste bok Til kritikken af den pædagogiske teori (2006), Forlaget PUC, og sist men ikke minst utgitt en elektronisk skriftserie kalt ESEP-serien hvor bl.a. Vårdantologien fra PIVO-programmet fra Uppsala Universitet foreligger elektronisk i

2006 (www.ped.uu.se.se. Under forskningsprosjektet Ethos in Society, Education and Practices under publikasjoner). PIVO står for ”pedagogikk med inriktning mot vård och omsorg”.

Lizbeth Engstrøm

Lizbeth Engstrøm er svensk sykepleier, universitetsadjunkt og dokorand. Hun har magistereksamen i Pedagogikk fra Uppsala Universitet i 2001 på et arbeid om sykepleie og palliativ omsorg i hjemmet. Hun har siden 1998 arbeidet med å få pedagogikk som en samfunnsvitenskap inn som fag i sykepleierutdanningen i Uppsala. Fra 2004 er hun opptatt som doktorgradsstudent ved Uppsala Universitet, Pedagogiska Institutionen med et prosjekt om sykepleieres yrkeskunnskap sett i forhold til den moderne døden i eget hjem. Prosjektet er finansiert av Det medisinske fakultet.

I tillegg har Engstrøm flere videreutdanninger i sykepleie og bred klinisk erfaring. På flere nordiske doktorgradsseminarer om Michel Foucaults tenkning, sist i 2006, har Engstrøm deltatt aktivt med presentasjoner av sitt pågående doktorgradsarbeid.

Av publikasjoner kan nevnes:

Engstrøm,L. (2001): *Omvårdnad – vad ar det? Ur praktikers perspektiv Ur teoretikers perspektiv.* I Akademiske sygeplejersker nr. 5 mars 2001. Viborg.

Engstrøm, L. Petersen, K.A. (2005): *Teorier och teoretiska referansramar i pateintundervisning*. Till svensk sjukskøterkseforening. Omvårdnad som akademisk emne.

Medredaktør og forfatter i Vårdantologien fra PIVO- programmet som foreligger elektronisk i 2006 (se ovenfor).

Hun har også i 2003 utviklet en videodatabase for å anvende videoseksvenser innen kommunikasjonsutdanning for sykepleistudenter, et læremiddel innfor pedagogisk vårdutdanning.

Inger Callewaert

Inger Callewaert er svensk, teologisk kandidat og med en cand.mag. grad i fransk fra Lunds Universitet, og doktorgrad i religionshistorie samme sted, og som ble publisert i 2002. Hun har hatt flere studieperioder i Paris der hun periodevis har vært aktiv i et Centrum før innvandrere i en forstad til Paris, Villejuif. Hun har i perioder vært tilknyttet Religionshistorisk Institut, Lunds Universitet, og vært gymnasielærer i Lund. Fra 1978 og frem til i dag har hun sammen med sin

mann – Staf Callewaert – i lengre perioder oppholdt seg i Guinea-Bissau. I 1979 publiserte hun sammen med sin mann en studie av Guinea-Bissaus utdanningssystem.
Men Inger Callewaerts arbeid dreiet seg snart mot et annet felt, nemlig et forskningsarbeid om kvinnebevegelsen (-rørelsen) blant hovedstammen Balanta. Det er en stamme som verken har sentral makt eller skriftspråk, og heller ikke separat religion, men som sikter mot gjennom en radikal fornyelse, å bevare stammens tradisjonelle livsform som er fremmed for utdifferensiering av religion, politkk, moral. Inger Callewaert har levet sammen med profetissan N-Tombikte i bushen under lengre perioder, lært seg språket, gjort viktige forarbeider for å kunne skrive språket, og transskribert bevegelsens (rørelsens) sanger og ritualer. Hun har publisert en doktorgradsavhandling om bevegelsen: *"The Birth of Religion among tha Balanta of Guinea-Bissau"*, Almqwist & Wiksell International, Stockholm, 2002. Balanta-bevegelsens aktivitet er sentrert omkring behandling og omsorg, og den er et godt eksempel på ikke- moderne kulturformers levekraft.
Inger Callewaert har også organisert en frivillig virksomhet til støtte for provinsssykehuset i Catio i nærheten.

Franck Poupeau

Franck Poupeau has first worked under the direction of Pierre Bourdieu in the area of sociology of education. He is the author of three books, the latest book in 2006: Le sens du placement. Les enjeux de la carte scolarie. He is now working on socio-spatial inequalities, and especially on the access to water in South America. Since 2004, he is the editor og the international journal Actes de la recherché en sciences socials, created by Pierre Bourdieu in 1975.